

Η ιστοσελίδα των ΟΠΙ ως εργαλείο
Μαθητικό Συνέδριο Προφορικής Ιστορίας

Μουσείο Σχολικής Ζωής & Εκπαίδευσης
Δίκτυο Σχολείων

1

<http://oralhistorygroups.gr/>

Με τη δημιουργία της πρώτης Ομάδας Προφορικής Ιστορίας (2011), την 1^η Γιορτή (2015), προέκυψε η ανάγκη επικοινωνίας της πληροφορίας, της μνήμης, της βιωματικής εμπειρίας

Δράσεις Ομάδων Π.Ι.

Η δημιουργία των ΟΠΙ έγινε εφικτή, εκτός από τη συγκυρία, και λόγω του υψηλού επίπεδου εκπαίδευσης μεγάλης μερίδας του πληθυσμού και της ψηφιακής τεχνολογίας που διευκολύνει την καταγραφή, διάδοση και διατήρηση της μνήμης. Η προφορική ιστορία υπό-στηρίζεται ακόμα από την αποκεντρωμένη πληροφόρηση της 'νέας' εποχής. Δεν είναι μόνο οι ειδικοί, οι ακαδημαϊκοί, αλλά και οι 'άπλοι' άνθρωποι, οι ερασιτέχνες ιστορικοί που –μετά από ενός είδους εκπαίδευση- μπορούν να συλλέγουν προφορικές μαρτυρίες. Ο ερασιτέχνης (από το έρως-ώ =αγατώ) ενέχει την έννοια του θετικού προσδιορισμού και όχι την προχειρότητα. Η δουλειά στις ΟΠΙ δεν ενέχει προχειρότητα. Τα μέλη τους εκπαιδεύονται να/ και τηρούν τις διεθνείς προδιαγραφές, ώστε οι συνεντεύξεις τους να μπορούν να ενταχθούν σε ένα οργανωμένο αρχείο, όταν και όποτε δημιουργηθεί στη Ελλάδα.

Η συγκέντρωση προφορικών μαρτυριών συνιστά –για τους περισσότερους- ένα γοητευτικό ταξίδι στις ζωές των άλλων που προσφέρει γνώσεις και εμπειρίες για το παρελθόν, αλλά και έναν αναστοχασμό για τη δική τους ζωή ή/και για τη ζωή αυτή καθαυτή. Αυτό το μήνυμα θέλουν να μεταδώσουν μέσα από τις δράσεις που οργανώνουν προς τα έξω. Αυτές μπορεί να προέρχονται από μία ΟΠΙ και να απευθύνονται στο σε μια γειτονιά/ δήμο ή να δημιουργούνται από πολλές ΟΠΙ στοχεύοντας μια ευρύτερη κοινότητα ανθρώπων.

Ο κοινός στόχος τους –συνειδητά ή ασυνειδητα- είναι να δημιουργήσουν ένα εναλλακτικό αφήγημα για το παρελθόν, το οποίο δομείται κοινωνικά, παράλληλα με τις νέες ταυτότητες που μετά-σχηματίζονται λόγω της κρίσης. Μέσα σε αυτή τη διαδικασία πρέπει να εντάξουμε και τις δράσεις που αφορούν αποκλειστικά τα μέλη μιας ΟΠΙ: κοινά φαγοπότια ή εξόδους στο σινεμά ή το θέατρο, που συσφίγγουν τις σχέσεις των μελών.

Γενικότερα, στις ΟΠΙ συντελείται μια προσπάθεια συγκέντρωσης και παραγωγής πρωτογενών ιστορικών πηγών αλλά και συγγραφής της Ιστορίας έξω από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και την ακαδημαϊκή κοινότητα αφενός και αφετέρου έξω από τη δημόσια ιστορία, όπως αυτή αναπαράγεται στα ΜΜΕ. Και, όπως είτε ο Paul Thompson, ο κοινωνικός στόχος της Ιστορίας καθορίζει -σε τελική ανάλυση- και το είδος της Ιστορίας που χρησιμοποιούμε.

Θεματικές:

Ιστορικά - Πολιτικά Γεγονότα

Καθημερινότητα

Εργασία

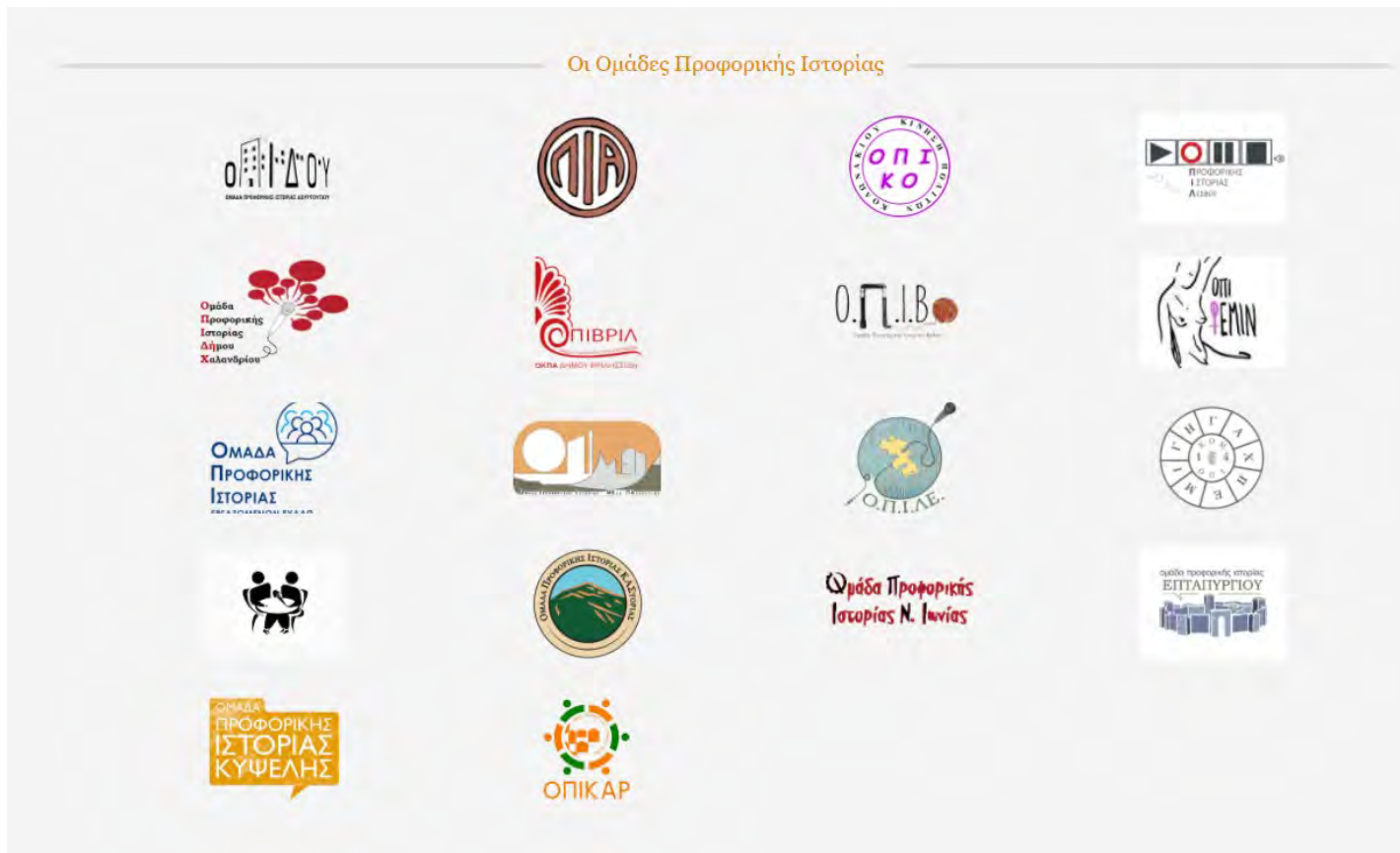
Εκπαίδευση

Κρίση

Προσφυγιά - Μετανάστευση

Ομάδες που έχουν ενταχθεί στην κεντρική σελίδα ΟΠΙ

Σύνδεσμοι – Χρήσιμα

Μαρτυρίες

- Τα μέλη των ΟΠΙ μέσα από την έκθεσή τους στις προφορικές μαρτυρίες δημιουργούν μια διαφορετική σχέση με το παρελθόν τους και την κοινότητα, προάγοντας την ιστορική συνείδηση και την αυτογνωσία.
- Η προφορική ιστορία παρέχει στους μη επαγγελματίες ιστορικούς νέους τρόπους για να κατανοήσουν το παρελθόν, όχι μόνο στο πως το θυμούνται οι άνθρωποι, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τους τις συνέχειες και τις αλλαγές στο *νόημα* που δίνουν ακόμα και για τα πιο γνωστά/σημαντικά γεγονότα.

<http://oralhistorygroups.gr/links/#1584513158408-22bc2a21-aed6>

Στις μαρτυρίες που παρατίθενται σε αυτήν την ενότητα αξίζει να παρατηρήσουμε το νόημα των γεγονότων και των ιστορικών αναπαραστάσεων.

Θεματικές

- Δεκαετία του '40
- Καθημερινότητα
  - Εργασία
  - Εκπαίδευση
  - Κρίση
- Προσφυγιά - Μετανάστευση

Δεκαετία του '40

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες: από τα
Ιουλιανά έως το
Πολυτεχνείο (1961-1974)

05/10/2016

Ο.Π.Λ.ΚΟ.

ΟΠΙΚΟ – Μαρτυρίες για
την Απελευθέρωση, τα
Δεκεμβριανά και τον
Εμφύλιο

05/10/2016

Ομάδα Προφορικής
Ιστορίας Ν. Ιωνίας

ΟΠΙΝΙ – Μαρτυρία για την
Κατοχή: οι βομβαρδισμοί
και η 'ηθική' της μητέρας

06/10/2016

Ο.Π.Λ.ΚΟ.

ΟΠΙΚΟ – Το Κολωνάκι τη
δεκαετία του '40

07/10/2016

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες: από
την Απελευθέρωση στον
Εμφύλιο

05/10/2016

Ο.Π.Λ.ΚΟ.

ΟΠΙΚΟ – Μαρτυρίες από
την Κατοχή και την
Αντίσταση στο Κολωνάκι
(1941-44)

05/10/2016

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες: από τη
δικτατορία του Μεταξά έως
την Κατοχή και
την Αντίσταση (1936-1944)

05/10/2016

Ομάδα Προφορικής
Ιστορίας Ν. Ιωνίας

ΟΠΙΝΙ – Μια μαρτυρία για
το μπλόκο της Καλογρέζας
και την πείνα στην Κατοχή

06/10/2016

Καθημερινότητα

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες για την
ψυχαγωγία στην Αθήνα
1930-1970

04/10/2016

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες για το
ομαδικό παραδοσιακό
παιχνίδι στην Αθήνα, 1930-
1970

04/10/2016

Εργασία

Ομάδα Προφορικής
Ιστορίας Ν. Ιωνίας

ΟΠΙΝΙ – Εργασία:
μαρτυρίες από τη Νέα
Ιωνία

06/10/2016

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες από τον
κόσμο της εργασίας

04/10/2016

Εκπαίδευση

ΟΠΙΑ – Μαρτυρίες για την
εκπαίδευση στον 20ο αιώνα

04/10/2016

Κρίση

ΟΠΙΚ – Μαρτυρίες: η
κρίση άλλαξε πολύ τις
σχέσεις των ανθρώπων
05/10/2016

Παρουσίαση Ομάδας
Προφορικής Ιστορίας
Κυψέλης
02/02/2017

Προσφυγιά - Μετανάστευση

ΟΠΙΝΙ – Μια μαρτυρία για
την ανταλλαγή πληθυσμών
06/11/2016

ΟΠΙΚ – Μαρτυρίες:
εσωτερική και εξωτερική
μετανάστευση προς την
Κυψέλη
05/10/2016

Δημιουργία μιας Ομάδας Προφορικής Ιστορίας

Η δημιουργία μίας Ομάδας Προφορικής Ιστορίας

Μια ΟΠΠ συνήθως ξεκινάει από έναν μικρό πυρήνα ανθρώπων που θέλει να διατηρήσει τη μνήμη μιας περιοχής ή ενός σημαντικού γεγονότος ή και τα δυο. Για να φτιαχτεί η ομάδα που θα συλλέξει τις προφορικές μαρτυρίες είναι απαραίτητο να οργανωθεί ένα σεμινάριο, ώστε να εκπαιδευτούν τα μέλη στην τεχνική της συνέντευξης, που αποτελεί το βασικό εργαλείο της προφορικής ιστορίας, αλλά και να αποκτήσουν κάποιες γενικές γνώσεις για το είναι η προφορική ιστορία.

Το σεμινάριο είναι το κομβικό σημείο για το ξεκίνημα μιας ΟΠΠ. Ωστόσο, πριν από αυτό, προηγούνται κάποιες άλλες ενέργειες. Το ίδιο συμβαίνει και για να πάρεις μια συνέντευξη ή να κάνεις μια έρευνα ή να βάψεις το σπίτι σου. Δεν υπάρχει περίπτωση να πετύχεις ένα στόχο, εάν δεν έχεις προετοιμαστεί καλά. Γι αυτό θα περιγράψουμε όσο πιο αναλυτικά γίνεται τα βήματα δημιουργίας μια ΟΠΠ, δίνοντας και συγκεκριμένα παραδείγματα.

Η διαδικασία σε τρία βήματα

Βήμα 1ο

Βήμα 2ο

Βήμα 3ο

Πριν ξεκινήσει το σεμινάριο είναι απαραίτητο να έχουν εξασφαλιστεί δύο προϋποθέσεις:

- να υπάρχει μια αίθουσα για τη διεξαγωγή του, η οποία να διαθέτει βίντεο – προτζέκτορα και αν είναι δυνατόν και ασύρματη σύνδεση στο διαδίκτυο (wi-fi).
- να υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία: τουλάχιστον ένα επαγγελματικό μαγνητόφωνο ή /και κάμερα. Δείτε τις προδιαγραφές. [[Προδιαγραφές μηχανημάτων](#)]

Όσον αφορά τα έξοδα η ομάδα θα χρειαστεί να αγοράσει και έναν εξωτερικό σκληρό δίσκο όπου θα αποθηκεύει το υλικό των συνεντεύξεων, αλλά αυτό μπορεί να γίνει πολύ αργότερα.

Η έρευνα στο πεδίο και η συνέντευξη

- «όσα περισσότερα γνωρίζεις, τόσα περισσότερα μαθαίνεις»
- Φτιάχνουμε τον οδηγό συνέντευξης (ερωτηματολόγιο)
- Προσπαθούμε να τον αποστηθίσουμε, δεν ξεφυλλίζουμε

Βοηθητικό Υλικό

Εδώ μπορείτε να βρείτε συγκεντρωμένο υλικό που θα σας βοηθήσει

- Υλικά σχετικά με τη **δημιουργία μιας νέας ομάδας**:
  1. [Προδιαγραφές μηχανημάτων](#)
  2. [Πρόσκληση και αίτηση συμμετοχής της ΟΠΙ-ΠΕΙΣ](#)
  3. [Πρόγραμμα της ΟΠΙ Αγρινίου](#)
- Υλικά σχετικά με τη **διαδικασία της συνέντευξης**:
  1. [Σεμινάριο 2018](#)
  2. [Odigos Tascam \(v.01\)](#)
  3. Οδηγοί συνέντευξης: [ΟΠΙΑ](#), [ΟΠΙΒΡΙΑ](#), ΟΠΙΚ για την [κρίση](#), ΟΠΙΚ για τη [μετανάστευση](#), ΟΠΙΚ για την [εκπαίδευση](#), ΟΠΙΝΙ για τη [προσφυγιά](#).
  4. [Οδηγός Συνέντευξης](#)
- Υλικά σχετικά με την **αποθήκευση – επεξεργασία** των συνεντεύξεων:
  1. [Τα μετά τη συνέντευξη](#)
  2. [MASTERLOG – ΟΠΙ](#)
  3. Παραδείγματα [παραχωρητηρίου](#), [ημερολογίου](#), [καρτέλας](#) αφηγητή [περίληψης](#), [απομαγνητοφώνησης](#)
  4. [Δημιουργία αρχείων αποσπασμάτων – cuts](#)
  5. [Αρχείο Αποσπασμάτων-παράδειγμα](#)
  6. [Πως δουλεύουμε με το TRANSCRIBE](#) και [TRANSCRIBE](#)
- Υλικά σχετικά με την **ανάλυση – ερμηνεία** των συνεντεύξεων:
  1. [“Ανάλυση Συνεντεύξεων”](#) (4/4/2016) εισήγηση της Ρίκης Βαν Μπούσχοτεν
  2. [“Η βιογραφική αφηγηματική προσέγγιση στην εμπειρική κοινωνική έρευνα: παραγωγή και ανάλυση βιογραφικών αφηγήσεων”](#) (29/10/2015) εισήγηση του Γιώργου Τσιώλη
  3. [“Έξι ερευνητικά ερωτήματα: ποιος, που, πότε, πως, τι και γιατί για ερασιτέχνες ιστορικούς που αγαπούν & σέβονται την Ιστορία”](#) (4/3/2018) εισήγηση της Τασούλας Βερβενιώτη. Εδώ μπορείτε να βρείτε και το [συνοδευτικό κείμενο του σεμιναρίου](#)
  4. [Εφαρμογές δημιουργίας ψηφιακών χαρτών](#) (28/5/2017) εισήγηση του Ηράκλειτου Σουγιουλτζόγλου
  5. [Video](#) του σεμιναρίου για τη χαρτογράφηση με τη βοήθεια ψηφιακών εργαλείων (28/5/2017)

Προδιαγραφές για τα «εργαλεία» της προφορικής ιστορίας

- Ένα επαγγελματικό μαγνητόφωνο & κάμερα

- Εξωτερικό σκληρό δίσκο αποθήκευσης αρχείων
- Εξωτερικό μικρόφωνο (αποφυγή θορύβου)

Το μετά τη συνέντευξη

Η συνέντευξη είναι ένα **κορυφαίο** γεγονός της όλης διαδικασίας, αλλά από κει και πέρα για να διατηρηθεί, για τους «ιστορικούς του μέλλοντος»

Μεταδεδομένα

- Παραχωρητήριο
- Ημερολόγιο
- Καρτέλα αφηγητή
- Περίληψη
- Απομαγνητοφώνηση

Παραδείγματα: <http://oralhistorygroups.gr/pos-douleuoun-oi-omades/afterwork/>

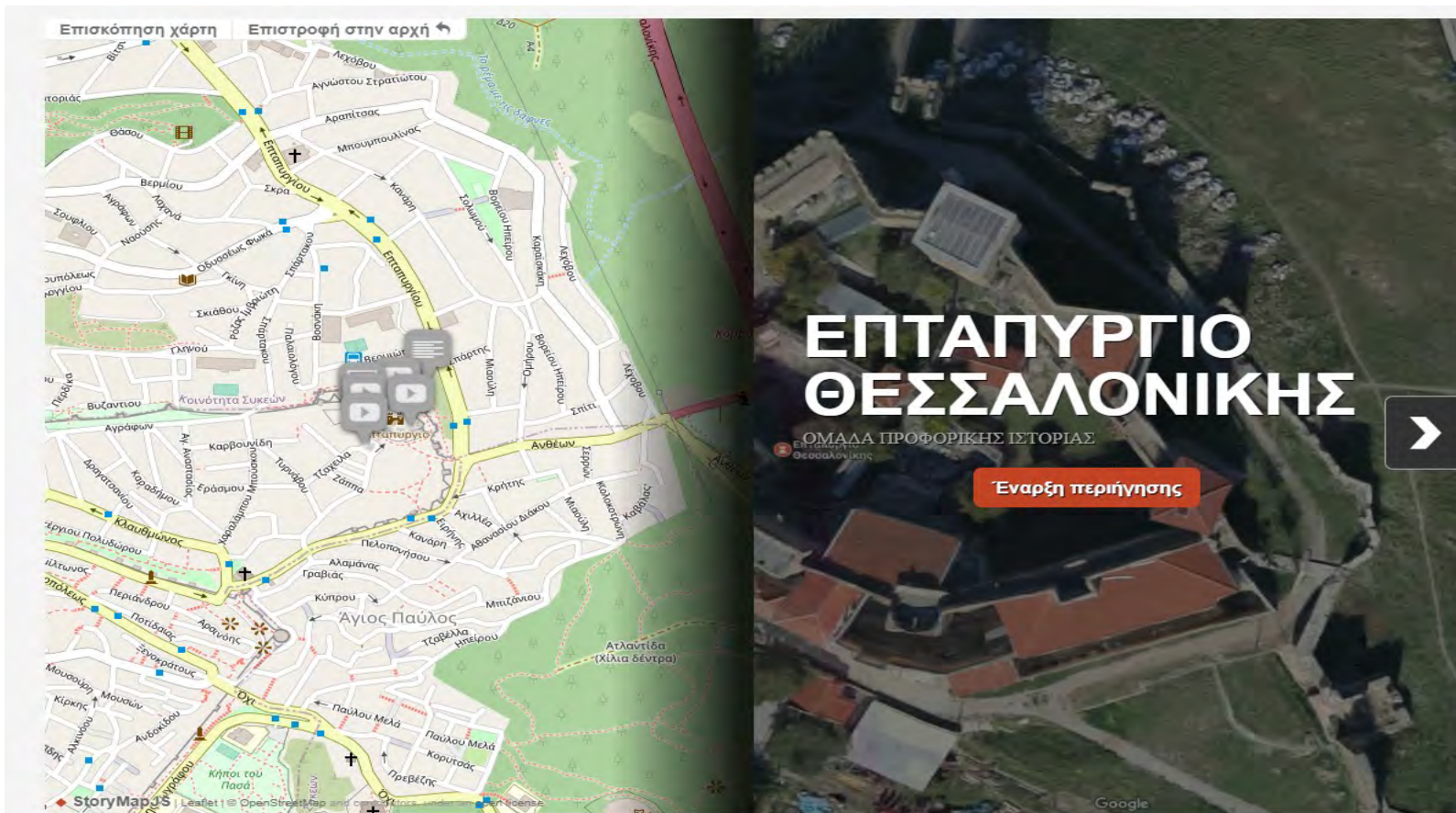
- Τα ψηφιακά μέσα φέρνουν νέες δυνατότητες στην ανάλυση, επεξεργασία και προβολή των προφορικών μαρτυριών. Μια από αυτές που έχει πολλά να προσφέρει, είναι η δημιουργία χαρτών με τη χρήση ψηφιακών εφαρμογών.
- Σεμινάριο σχετικά με τους τρόπους χαρτογράφησης της ιστορικής μνήμης και τις δυνατότητες των ψηφιακών εργαλείων δημιουργίας χαρτών.
- Παρουσίαση του Ηράκλειτου Σουγιουλτζόγλου (28/5/2017) όπως και το **video** από το σεμινάριο.

Ομάδες Π.Ι.	<u>Λειτουργία Ο.Π.Ι.</u>	Π.Ι. στα Σχολεία
Φιλοσοφία Δικτύου Ο.Π.Ι.		Η δημιουργία μίας Ομάδας Προφορικής Ιστορίας
Προφορική ιστορία και κοινότητα		Πως δουλεύουν οι Ομάδες Προφορικής Ιστορίας Η έρευνα στο πεδίο και η συνέντευξη Τα μετά τη συνέντευξη Χαρτογράφηση και αρχείο αποσπασμάτων Ανάλυση / ερμηνεία συνεντεύξεων Βοηθητικό Υλικό

- Η Ομάδα Προφορικής Ιστορίας Επταπυργίου Θεσσαλονίκης: ψηφιακή περιήγηση στο Γεντί Κουλέ, βασισμένη στις προφορικές μαρτυρίες των πληροφορητών της, την οποία μπορείτε να δείτε [εδώ](#).
- Ψηφιακός χάρτης της [ΟΠΙΝΙ: Ιστορίες επί χάρτου. Εφαρμογές δημιουργίας ψηφιακών χαρτών](#) με θέμα τα μεγάλα κλωστοϋφαντουργεία της Ελευθερούπολης τη δεκαετία του 1980.

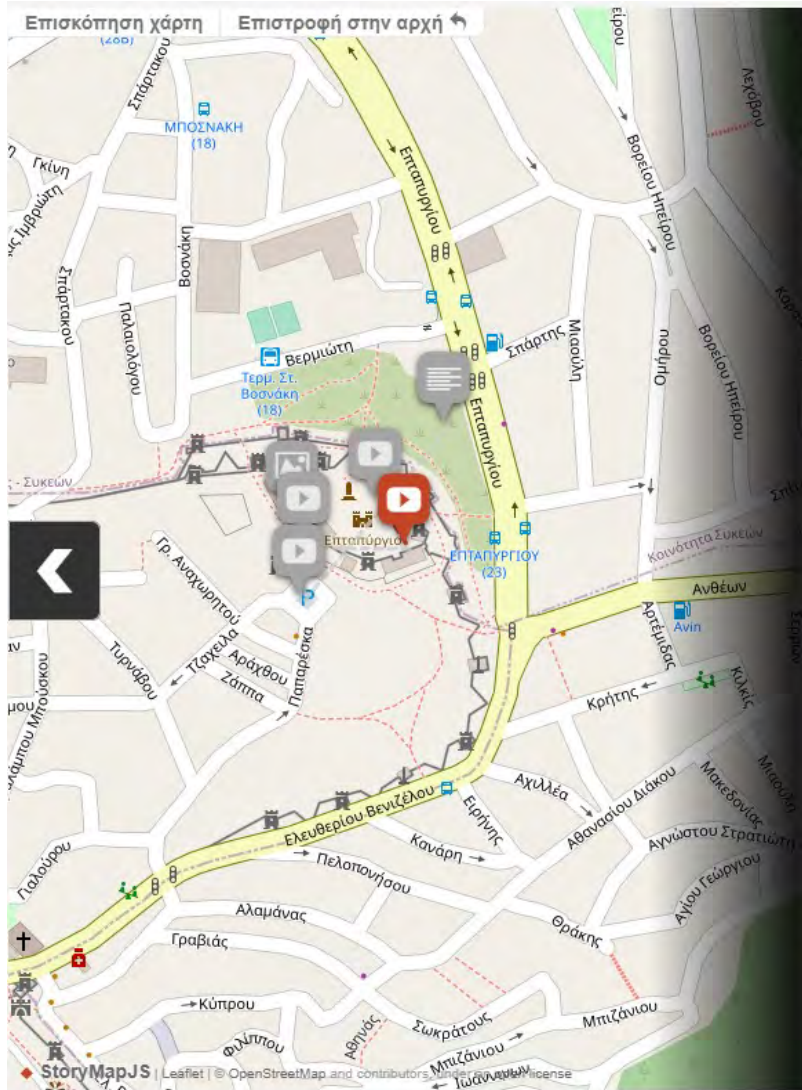
Ψηφιακή περιήγηση

Ομάδα Προφορικής Ιστορίας Επταπυργίου Θεσσαλονίκης - Γεντί Κουλέ,
(<http://oralhistorygroups.gr/ori-επταπυργιου/>)

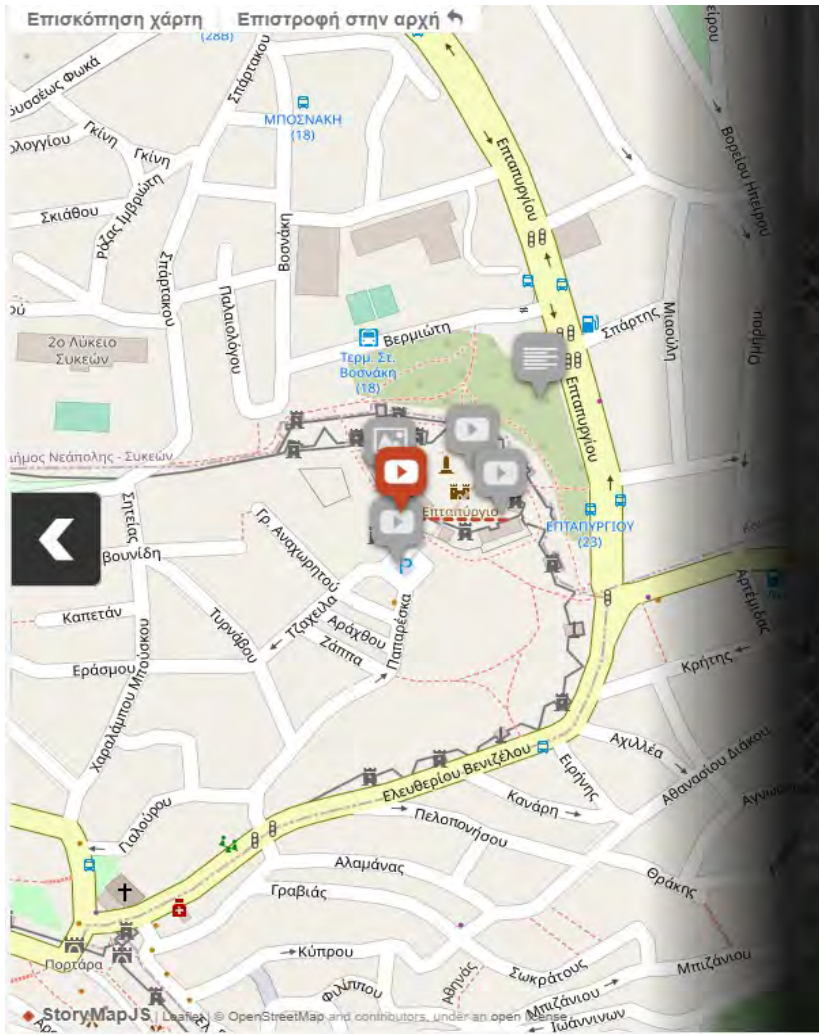

ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

Εξήγηση από την Ιωάννα Αντωνιάδου, μέλος της Ο.Π.Ι. Επταυργίου Θεσσαλονίκης.

Από τη συνέντευξη του Νέστορα Χατζούδη, πολιτικού κρατούμενου την περίοδο της Δικτατορίας.

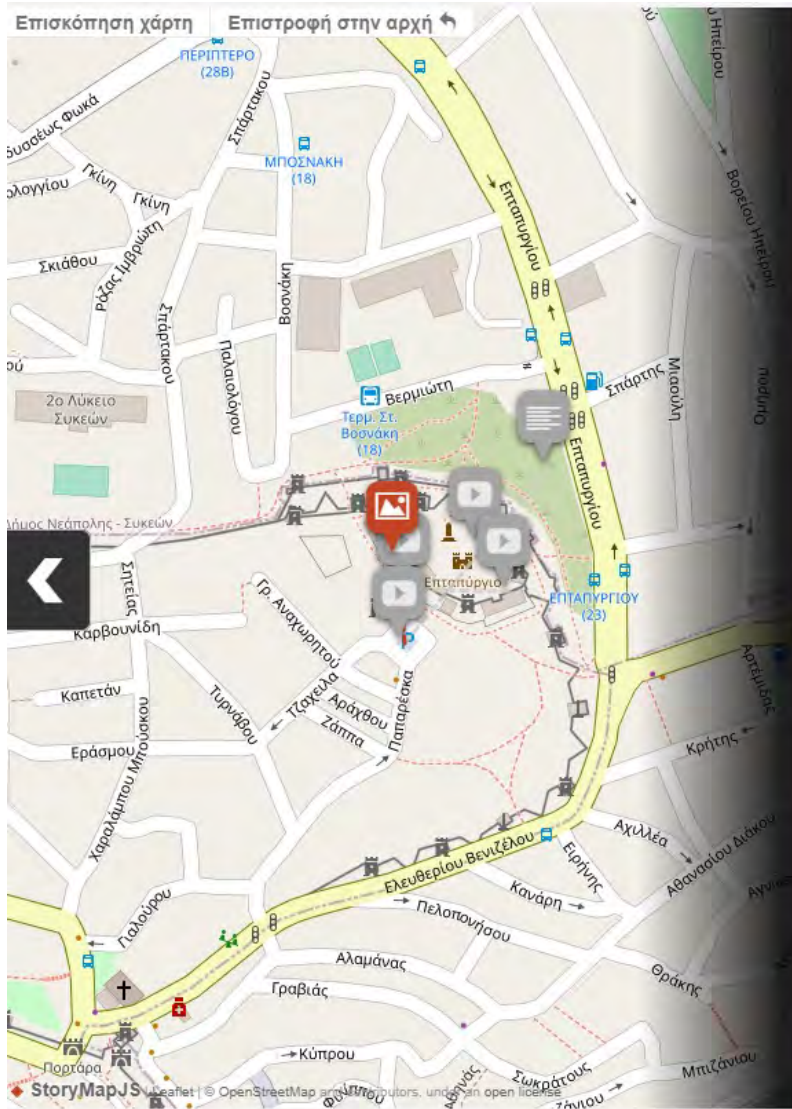

Από τη συνέντευξη του Αργύρη Μάλτσιδη, πολιτικού κρατούμενου την περίοδο της Δικτατορίας.

ΤΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΟ

Το επισκεπτήριο ήταν ένα βασανιστήριο. Μπαίνεις σε έναν χώρο όπου έχει συρματοπλέγματα από τη μεριά αυτή που είσαι εσύ και επίσης μπαίνουν οι επισκέπτες από άλλη πόρτα σε άλλο χώρο, που επίσης έχει και εκεί συρματοπλέγματα.. δηλαδή δεν είναι απλώς να μην μπορείς να φύγεις, να μην μπορείς να δώσεις τίποτα. Φτάνεις σε ένα σημείο όπου τον άνθρωπο τον βλέπεις και δεν τον βλέπεις γιατί και ο φωτισμός δεν είναι ό,τι το καλύτερο. Και το χειρότερο από όλα είναι ότι είναι ορισμένες μέρες επισκεπτηρίου και είναι κοινό το επισκεπτήριο για όλους τους κρατούμενους.

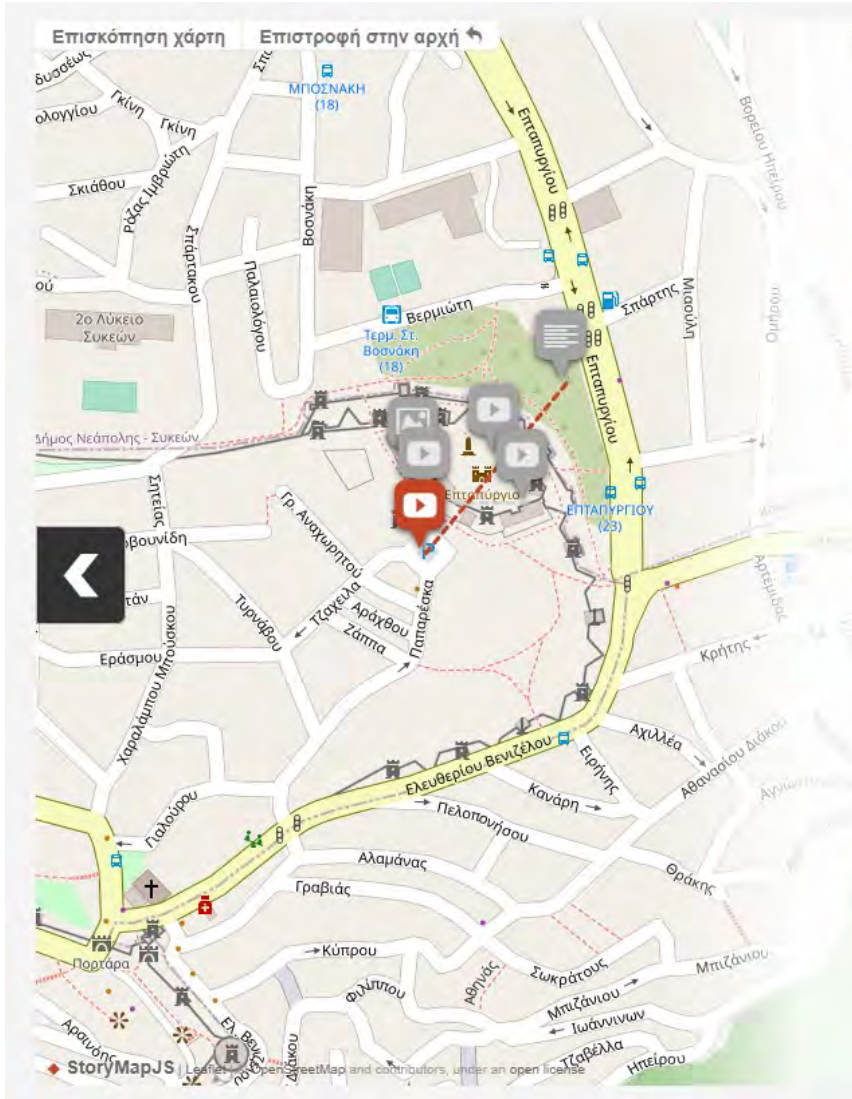
Αλλά τόση είναι η ανάγκη της επικοινωνίας με τον άνθρωπο σου για να μάθεις 2-3 πράγματα από οικονομικά, από οικογενειακά, από πλευράς υγείας, να πεις και εσύ τα δικά σου κλπ, που είναι μια πάρα πολύ μεγάλη ανάσα. Αλλά και αφού φύγεις από εκεί πέρα για μια δύο μέρες νιώθεις περίπου άρρωστος. Και έχει αυτό, το τονίζω, έχει πολύ μεγάλη σημασία το ψυχολογικό επίπεδο των ανθρώπων που σε επισκέπτεται. Δηλαδή έχω δει στην φυλακή ανθρώπους παλικάρια που λύγισαν, γιατί από έξω οι γυναίκες τους και οι μητέρες τους δεν συμμετείχαν... Λέγανε τι έκανες το παιδί μου, δεν έχει να φάει, εγώ δεν έχω τι να κάνω... Αυτό το πράγμα τον άλλον τον τρεσκοβεί σιγά σιγά...

Από τη συνέντευξη του Αργύρη Μυλιώδη, πολιτικού κρατούμενου την περίοδο της Δικτατορίας.

ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

Υπήρχε ο θάλαμος της απομόνωσης εκεί ήταν ο τάφος του Τουταγχαμών. Δεν υπάρχει τίποτε.. ούτε παράθυρο ούτε τίποτε ... υπάρχει μόνο αυτό το κομματάκι από την φυλακή για να σε βλέπουν, ο Ηλίας που τον λέγαμε. Και ένα από τα χειρότερα πράγματα είναι το να σε κλείσουν εκεί απομονωμένο. Αυτή η απομόνωση είναι φοβερή να μην μπορείς ρε παιδί μου να πεις κάτι. Τρελαίνεσαι. Είναι φοβερό πράγμα. Αυτά δεν πρέπει να τα χαλάσουν είναι σημεία του επιπέδου πολιτισμού κάποιας εποχής η οποία είναι και μέχρι σήμερα. Την κατάρτησαν από φυλακή τότε; 20 χρόνια πριν.. μέχρι το 1980 ήταν.

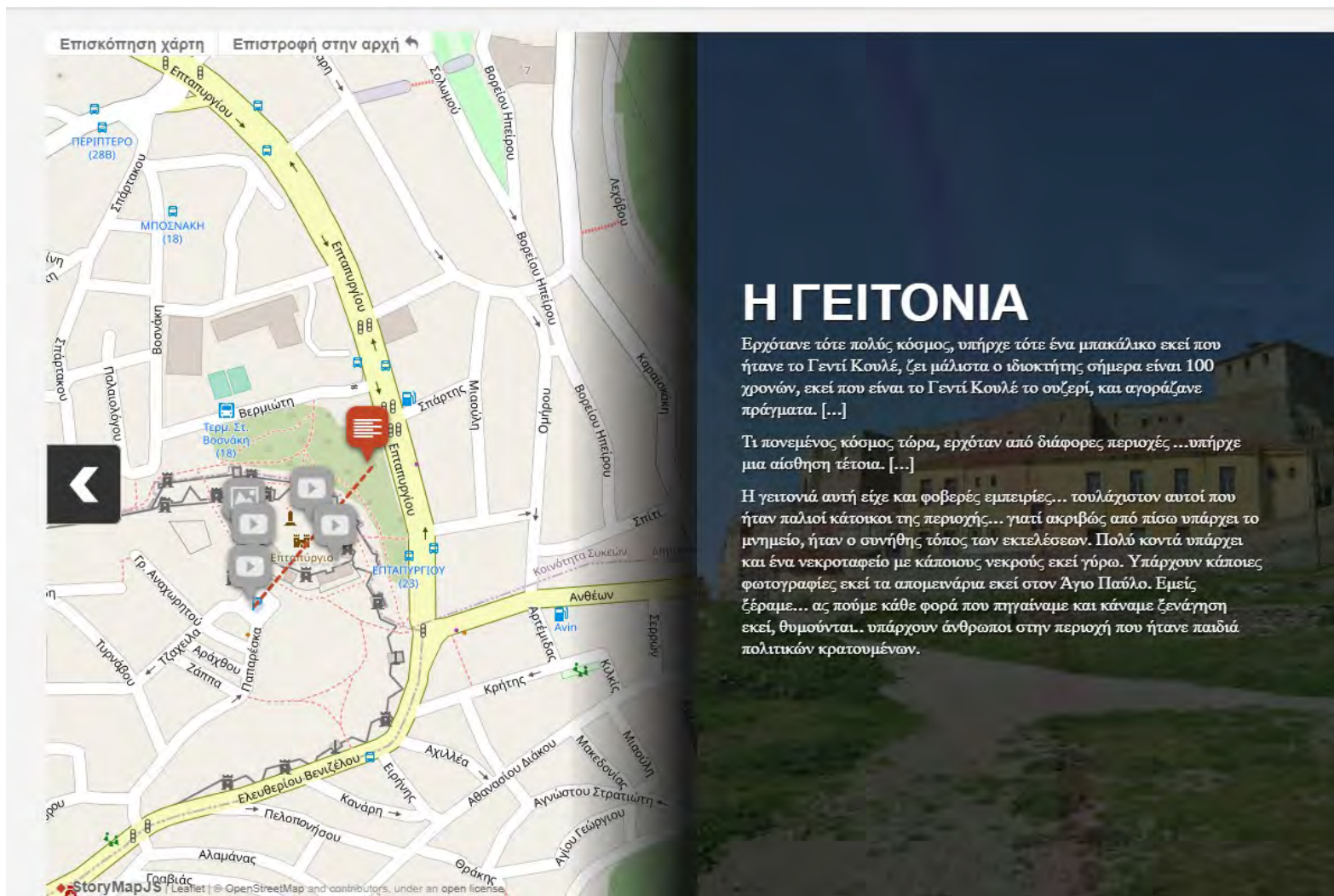
Από τη συνέντευξη του Νάγκα Οχουνου, πολιτικού κρατούμενου την περίοδο της Δικτατορίας.

ΕΙΣΟΔΟΣ - ΕΞΟΔΟΣ

Εδώ, όπως μας λέγαν αυτοί, υπάρχει ένα λιοντάρι. Το βλέπετε; Δηλαδή, μπαίνεις εδώ λιοντάρι και βγαίνεις αρνί. Και γίνεσαι αρνί. Ναι. Αυτό το νόημα έχει. Αυτά μας λέγανε...

Και βγαίνοντας έξω, θυμάμαι ένας Σπάλας, ένα δηλητήριο...απαπά... ένας...ένας φυλάκας! Αυτός ήταν πραγματικά, δηλαδή, ένας ανθρωποφύλακας. Σπάλας γεμάτος, έτσι. Ένα τέρας. Εγκληματική μορφή ο οποίος, ας πούμε, με μεγάλη του λύπη τράβηξε το αυτό για να βγω (υπόδειξη κίνησης). Του λέω εγώ: "Άκουσε να δεις", λέω φευγοντας, "Εγώ", λέω, "όπως πολλοί άλλοι, δε φανταζόμουν ότι θα έμπαινα και θα 'βγαίνα απ' τη φυλακή. Και αυτό δεν ισχύει για μένα. Ισχύει και για σας", Μου λέει "Τι εννοείς;" "Αυτό που εννοώ!"

Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Ερχόταν τότε πολύς κόσμος, υπήρχε τότε ένα μπακάλικο εκεί που ήταν το Γεντί Κουλέ, ζει μάλιστα ο ιδιοκτήτης σήμερα είναι 100 χρονών, εκεί που είναι το Γεντί Κουλέ το σοτζερί, και αγοράζανε πράγματα. [...]

Τι πονεμένος κόσμος τώρα, ερχόταν από διάφορες περιοχές... υπήρχε μια αίσθηση τέτοια. [...]

Η γειτονιά αυτή είχε και φοβερές εμπειρίες... τουλάχιστον αυτοί που ήταν παλιοί κάτοικοι της περιοχής... γιατί ακριβώς από πίσω υπάρχει το μνημείο, ήταν ο συνηθής τόπος των εκτελέσεων. Πολύ κοντά υπάρχει και ένα νεκροταφείο με κάποιους νεκρούς εκεί γύρω. Υπάρχουν κάποιες φωτογραφίες εκεί τα απομεινάρια εκεί στον Άγιο Παύλο. Εμείς ξέραμε... ας πούμε κάθε φορά που πηγαίναμε και κάναμε ξενάγηση εκεί, θυμούνται... υπάρχουν άνθρωποι στην περιοχή που ήταν παιδιά πολιτικών κρατουμένων.

Ομάδες Π.Ι.

Λειτουργία Ο.Π.Ι.

Π.Ι. στα Σχολεία

Δράσεις

Σύνδεσμοι – Χρήσιμα

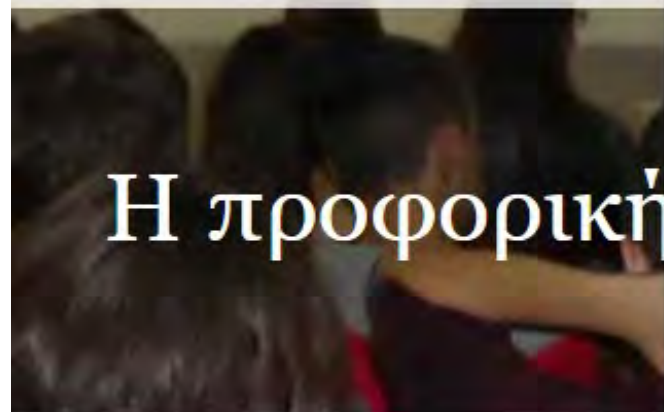
Η προφορική ιστορία πάει Σχολείο

Εγχειρίδιο: Προφορική
Ιστορία και Σχολικό
Πρόγραμμα

Μαθητικό Συνέδριο 10-12
Μαΐου 2019

Εκπαιδευτικά Σενάρια
Προφορικής Ιστορίας

Μορφή Εκπαιδευτικού Σεναρίου

Η προφορική ιστορία άρχισε να ξεφεύγει από τον περιβάλλοντα χώρο της ΟΠΙ στην Κυψέλη. Από το 2011 και με τη βοήθεια της ΟΠΙ, η ιστορία άρχισε να φτάνει σε όλη την Ελλάδα. Μπορείτε να δείτε τη

ΟΠΙ που την υπηρετούσαν το 2011 με τη βοήθεια της ΟΠΙ, η ιστορία άρχισε να φτάνει σε όλη την Ελλάδα. Μπορείτε να δείτε τη ιστορική ιστορία των ΟΠΙ [εδώ](#).

Η προφορική ιστορία πάει Σχολείο

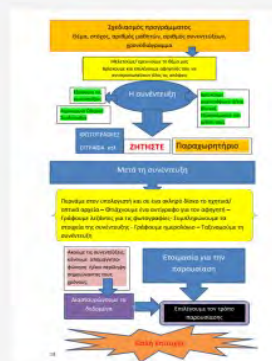
Ένα πρόγραμμα προφορικής ιστορίας

- ο προσφέρει έναν συγκεκριμένο στόχο και προσφέρει άμεσα κάτι από
  - ο προάγει τη συζήτηση και τη συνεργασία.
  - ο βοηθάει τα παιδιά να αναπτύξουν
  - ο τις γλωσσικές τους ικανότητες
  - ο ένα κριτήριο για το τι συνιστά τεκμήριο (ιστορική πηγή)
  - ο την κοινωνική τους ευαισθησία και
  - ο δεξιότητες στη χρήση των μηχανημάτων
-
- ο Οι αναμνήσεις και οι σκέψεις των ανθρώπων αποτελούν μια από τις πλουσιότερες πηγές πληροφόρησης [...].
  - ο Οι μνήμες των οικογενειών, των φίλων και των μελών της σχολικής κοινότητας μπορούν να προσθέσουν μια νέα διάσταση στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά κατανοούν την ιστορία. *Πωλ Τόμπσον, Φωνές από το παρελθόν.*

Προφορική ιστορία, Αθήνα: Πλέθρον 2002, σελ. 238-241.

Εγχειρίδιο: Προφορική Ιστορία και Σχολικό Πρόγραμμα

Τασούλα Βερβενιώτη, Γιούλη Χρονοπούλου (επιμ.), *Προφορική Ιστορία και Σχολικό Πρόγραμμα*, 4^ο ΠΕΚΕΣ, Δίκτυο Σχολείων για την Τοπική και Προφορική Ιστορία, Αθήνα 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Τι είναι η προφορική ιστορία 4
- Η προφορική ιστορία στο σχολικό πρόγραμμα 5
  - ο Βασίλειος τους μαθητές να αναπτύξουν «έμφυλα» δεξιότητες 5
  - ο Βασίλειος τους μαθητές να αναπτύξουν αναγκαίες δεξιότητες 6
    - Εισαγωγή στην προφορική ιστορία και τη φωνογράφηση 6
    - Η έμφυλη και η προ-ιστορική δεξιότητα 6
    - Τα εργαλεία της προφορικής ιστορίας και ο δοκιμαστικός γραμμάτιος τους 7
  - ο Βασίλειος τους μαθητές να αναπτύξουν κοινωνικά δεξιότητες 7
- Ο σχολικός προγραμματισμός προφορικής ιστορίας 8
  - ο Επικράτης των Θεμάτων 8
  - ο Ημερολόγιο 9
    - Δείξτε πως θα κερτίσετε συνέντευξη 9
    - Εκπαίδευση των μαθητών στη σχολική προφορική ιστορία 10
    - Οδηγίες σχετικά με ιστορικά τεχνάρια 10
    - Παραμυθιστική προσέγγιση προφορικής Ιστορίας 10
    - Τα μέσα και τα εργαλεία της προφορικής ιστορίας / βίντεο κλιπ 11
    - ο Τα μετά τη συνέντευξη της συνέντευξης 12
      - Κάποιος και έναν γραμμάτιο 12
      - Ημέρα και ημερολόγιο 12
  - Μέλι και Εμπειρία 13
    - ο Προσθήκες συνέντευξης 13
    - ο Διασπορά των συνεντεύσεων – Τυμάλισμα 14
    - ο Διασπορά των συνεντεύσεων – Κλίμακα 15
  - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 16
    - ο Παραμυθιστική προσέγγιση 17
    - ο Στόματι της ιστορίας – Παραμυθιστική προσέγγιση 17
  - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 18
    - ο Βιβλιογραφία – Προφορική ιστορία 18
    - ο Σχολικά συστατικά εργαλεία και εργαλεία 18

Το εγχειρίδιο αυτό υπήρξε το αποτέλεσμα μιας συλλογικής δράσης και μιας συλλογικής αναγκαιότητας. Η συλλογική ανάγκη αφορά τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας ‘αλλιώς’. Η συλλογική δράση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Δικτύου Σχολείων για την Τοπική και Προφορική Ιστορία, το οποίο λειτουργεί στο 4^ο ΠΕΚΕΣ από το σχολικό έτος 2018-2019. Η Συντονίστρια Εκπαίδευσης Γιούλη Χρονοπούλου πήρε την πρωτοβουλία να καλέσει την ιστορικό Τασούλα

Προφορική Ιστορία και Σχολικό Πρόγραμμα

Τασούλα Βερβενιώτη
Γιούλη Χρονοπούλου

4^ο ΠΕΚΕΣ
Δίκτυο Σχολείων για την Τοπική
και Προφορική Ιστορία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Τι είναι η προφορική ιστορία	4
• Η προφορική ιστορία στο σχολικό πρόγραμμα	5
○ Βοηθάει τους μαθητές να αναπτύξουν «δια βίου» δεξιότητες	5
○ Βοηθάει τους μαθητές να αναπτύξουν γνωστικές δεξιότητες	6
▪ Η συλλογή ιστορικών τεκμηρίων και η δημιουργική μάθηση	
▪ Η έρευνα και οι ερευνητικές δεξιότητες	
▪ Η ομιλία και η ακρόαση: γλωσσικές δεξιότητες	
▪ Τα μηχανήματα και ο δημιουργικός χειρισμός τους	
○ Βοηθάει τους μαθητές να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες	7
• Ο σχεδιασμός ενός προγράμματος προφορικής ιστορίας	8
○ Επιλογή του θέματος	8
○ Η συνέντευξη	9
▪ Από ποιόν θα πάρουμε συνέντευξη;	9
▪ Εκπαίδευση των μαθητών στη συλλογή προφορικών μαρτυριών	10
▪ Οπτικό υλικό και ιστορικά τεκμήρια	10
▪ Παραχωρητήριο: προστασία προσωπικών δεδομένων	10
▪ Τα μέσα καταγραφής: κασετόφωνο / βιντεοκάμερα	11
○ Τα μετά δεδομένα της συνέντευξης	11
○ Κόστος και πηγές χρηματοδότησης	12
○ Ηθικά και νομικά ζητήματα	12
• Ιδέες για έμπνευση	13
○ Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	13
○ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Γυμνάσιο	14
○ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Λύκειο	15
• ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	16
○ Παραχωρητήριο (υπόδειγμα)	16
○ Στοιχεία συνέντευξης – Ημερολόγιο (υπόδειγμα)	17
• ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	18
○ Διαδικτυακές πληροφορίες στα αγγλικά	18
• Έγχρωμο συνοπτικό σχεδιάγραμμα εργασιών	19

Ένας πίνακας ζωγραφικής ή μια φωτογραφία...

Η τέχνη, όλα τα είδη της τέχνης [...] Μια φωτογραφία, για παράδειγμα, από μια παλιότερη σχολική εκδρομή ή μια ποδοσφαιρική ομάδα [...] που οι μαθητές θα πάνε -τώρα- να βρουν, όσους μπορέσουν, από αυτούς που απεικονίζονταν - τότε- και θα συγκεντρώσουν τις προφορικές μαρτυρίες τους, έχει τη δυνατότητα να τους μιλήσει σε αυτό που λέμε «ιστορικό γίγνεσθαι»: την εξελικτική πορεία του ανθρώπου

- 3ο Γυμνάσιο Νέας Φιλαδέλφειας, «Ιστορία και Βίωμα: η Α.Ε.Κ. μέσα από προφορικές μαρτυρίες κατοίκων»

- 43 ο ΓΕΛ Αθηνών: προφορικές μαρτυρίες & θεατρικό δράμα, «Εξέγερση του Πολυτεχνείου: στιγμές πραγματικής ζωής πραγματικών ανθρώπων»

Προφορική ιστορία & σχολικό πρόγραμμα: η πράξη της συνέντευξης

Φωτογραφίες: 2ο ΓΕΛ Καλυβίων, Α' & Β' τάξη, «Το Ολοκαύτωμα & οι Έλληνες Εβραίοι»

- Τα παιδιά μπορούν να αποκτήσουν θεμελιώδεις ικανότητες επικοινωνίας.
- Να καλλιεργήσουν τη διακριτικότητα και την υπομονή, την ικανότητα να επικοινωνούν.
- Για να πάρεις μια συνέντευξη πρέπει να συμπεριφέρεσαι ως ενήλικος.
- Τα παιδιά μπορεί να μάθουν να κινούνται στον κόσμο των ενηλίκων.

Πωλ Τόμπσον, Φωνές από το παρελθόν. Προφορική ιστορία, Αθήνα: Πλέθρον 2002, σελ. 238-241.

Ιδέες που έχουν υλοποιηθεί και προτάσεις

Όμως και στην Ιστορία, δεν είναι αναγκαίο να περιοριστούμε μόνο στη συλλογή προφορικών μαρτυριών για τη δεκαετία του 1940 (παράδειγμα) ή τη Χούντα (1967-1974) (παράδειγμα).

- Μπορούμε να εξερευνήσουμε τη σχέση των μνημείων (αρχαία, ρωμαϊκά, ελληνιστικά, βυζαντινά) με το σήμερα με τους μαθητές μας και τους κατοίκους της περιοχής.
- Η περιβαλλοντική εκπαίδευση μας προσφέρει επίσης πολλά παραδείγματα χρήσης της προφορικής μαρτυρίας.
- Στις κοινωνικές επιστήμες, το θέμα της μετανάστευσης στις αρχές αλλά και στο τέλος του 20ου αι. (παράδειγμα 54ο Δημοτικό Σχολείο Πειραιά, «Το χωροχρονικό ταξίδι της γειτονιάς μας και της ελληνικής μετανάστευσης» & «Η ιστορία του Μελβίτ», Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας).
- Στο μάθημα της Γεωγραφίας οι μαθητές μπορούν να μάθουν να φτιάχνουν χάρτες και πάνω να βάλουν εικόνες και μαρτυρίες.
- Οι μαθητές μας είναι εξοικειωμένοι, ίσως περισσότερο από εμάς, με τις νέες τεχνολογίες.

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σχεδιάζοντας μια
διδασκαλία «αλλιώς»

Σιβιτανίδειος, 10-12/5/19

10-12
Μαΐου
2019

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ΕΡΓΟΣ
Σιβιτανίδειος
Σχολή
(ΜΕΤΡΟ ΚΟΚΚΙΝΟΣ)

Προφορική Ιστορία
& διδακτική της Ιστορίας
// σχεδιάζοντας
// μια διδασκαλία 'αλλιώς'

▶ Ανακοινώσεις - Παρουσιάσεις εργασιών
▶ Σεμινάρια: Προφορική Ιστορία & Ιστορική χαρτογράφηση
Ντοκιμαντέρ | Θέατρο | Μουσείο

«Η ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΣΗ
ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ
ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ»

▶ Οργάνωση: Ομάδα Συντονιστικού ΟΠΙ
(Ομάδες Προφορικής Ιστορίας)
▶ Συνδιοργανωτές: Ένωση Προφορικής Ιστορίας,
Ομίλος για την Ιστορική Εκπαίδευση στην Ελλάδα (ΑΗΕ6),
Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο, ΠΜΣ «Ιστορική Έρευνα -Διδακτική και Νέες Τεχνολογίες»

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

με πόστερ & βίντεο

και δια ζώσης

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ "ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ & ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ"
10-12 ΜΑΪΟΥ 2019

ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΑΠΟ Τ'ΑΛΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΟΥΒΑΣ

Ούκ εστιν αὖτ' ἄλλος δὲ Κωνσταντὸς Β', Φθόνος καὶ Α',
Ἐλευθερὸν τὸν ἄνδρα θέλει τὸν ἄνθρωπον.

Προσπαθούμετες συλλογισθῆναι
ὅσοι τῆς 1940 εἰσὼν κέρητες ἢ ἀδελφοὶ ἄλλοι.

Σὺ κἀνὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς 1940
ὅσοι τῆς 1940 εἰσὼν κέρητες ἢ ἀδελφοὶ ἄλλοι.

Ἐπιτάφιος ἄνθρωπος
ἡλικίας 18 ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1940 εἰσὼν
κέρητες ἢ ἀδελφοὶ ἄλλοι.

Ἐπιτάφιος ἄνθρωπος
ἡλικίας 18 ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1940 εἰσὼν
κέρητες ἢ ἀδελφοὶ ἄλλοι.

Ἐπιτάφιος ἄνθρωπος
ἡλικίας 18 ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1940 εἰσὼν
κέρητες ἢ ἀδελφοὶ ἄλλοι.

13ο Γ.Ε.Λ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ...

τελευταίες πρόβες

& τεχνικά προβλήματα

ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

ποιος; τι; πότε; πού; πώς;
γιατί;

φωτογράφιση στο πεδίο

ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

...με σκηνικό

Ο αφηγητής στην τάξη

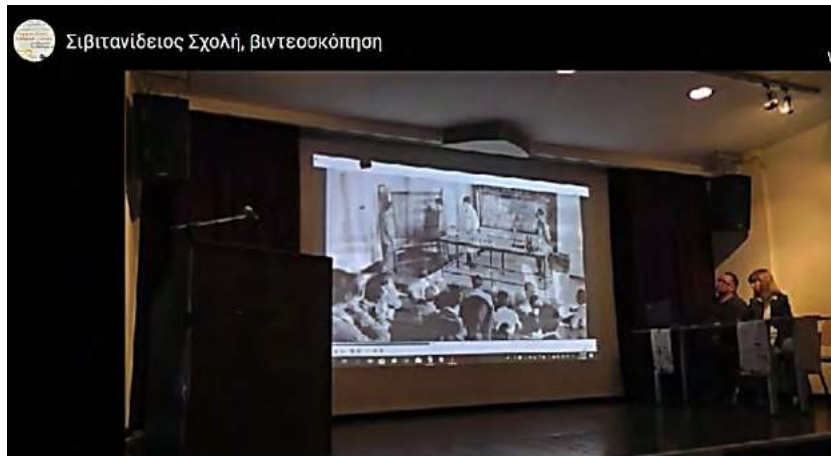
στο πεδίο

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥΣ

Σχολεία ιστορικά

& με ιστορία αγώνων

ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥΣ

φωτογραφίες αρχείου

& με τη βοήθεια
της τεχνολογίας

ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ

η συζήτηση

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙ

Α. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

μέσα από θεματικούς
περιπάτους

και μέσα από το
αρχαιακό υλικό των
αφηγητών

Β. Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΩΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Ο ερευνητής στον καθρέφτη...

κι οι μαθητές στο βήμα

Γ. Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

βιωματική γνωριμία με
το πεδίο του Κηφισού

αναζήτηση και
πρόσκληση αφηγητών

Δ. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ & ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Ενσωμάτωση των
αφηγήσεων σε
μουσικοχορευτικό
δρώμενο για τη
17^η Νοέμβρη

Εργαστήριο με
εκπαιδευτικούς για το
θέατρο ντοκουμέντο

Ε. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ & ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Οι χάρτες στο χαρτί

& ψηφιοποιημένοι

ΣΤ. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ & ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Ιστορίες για το
Ολοκαύτωμα

Εργαστήριο ντοκιμαντέρ

Ζ. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ & ΜΟΥΣΕΙΟ

Τα μουσειακά αντικείμενα αποκτούν «φωνή»

ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Εκπαιδευτικά Σενάρια Προφορικής Ιστορίας

Σε αυτή τη σελίδα μπορείτε να βρείτε και να δείτε, αλλά και να καταθέσετε Εκπαιδευτικά Σενάρια που αξιοποιούν τις αρχές και τις μεθόδους της Προφορικής Ιστορίας στη σχολική τάξη· τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Το σκεπτικό της δημιουργίας της προέκυψε από την πείρα που αποκτήσαμε από το Μαθητικό Συνέδριο, 10-12 Μαΐου 2019, καθώς και από τη δημιουργία του εγχειριδίου *Προφορική Ιστορία και Σχολικό Πρόγραμμα* (2020), που ξεκίνησε βασιζόμενο στη μελέτη μια παρόμοιας εμπειρίας στην Αγγλία και κατέληξε σε μια πρόταση διδασκαλίας ‘αλλιώς’ σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο ελληνικό σχολείο.

Ο στόχος αυτής της σελίδας είναι να δώσει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να καταθέσουν τις προτάσεις τους και τις εμπειρίες τους για ένα μάθημα ‘αλλιώς’ ώστε να λειτουργήσει ως κόμβος επικοινωνίας ιδεών· να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να βρουν ιδέες και προτάσεις άλλων συναδέλφων τους που θα τους βοηθήσουν να κάνουν ενδιαφέρουσα και δημιουργική τη δουλειά τους στο σχολείο.

Παρόλο που ο όρος «προφορική ιστορία» παραπέμπει στο μάθημα της Ιστορίας, η μεθοδολογία της, ως πειθαρχία, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα σχεδόν τα μαθήματα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί με επιτυχία στη διδασκαλία της γλώσσας, των κοινωνικών επιστημών, της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της γεωγραφίας, της αγωγής του πολίτη, ακόμα και των θρησκευτικών, με μορφές που ποικίλλουν σε κάθε στάδιο της κοινωνικής και διανοητικής ανάπτυξης των μαθητών.

Φόρμα Εκπαιδευτικού Σεναρίου

Σε αυτή τη σελίδα μπορείτε να βρείτε, αλλά και να καταθέσετε Εκπαιδευτικά Σενάρια που αξιοποιούν τις αρχές και τις μεθόδους της Προφορικής Ιστορίας στη σχολική τάξη, τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ο στόχος της είναι να δώσει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να καταθέσουν και να ανταλλάξουν προτάσεις και εμπειρίες, για ένα μάθημα 'αλλιώς', να λειτουργήσει, δηλαδή, ως κόμβος επικοινωνίας ιδεών, ώστε να γίνει πιο ενδιαφέρουσα και δημιουργική η δουλειά των εκπαιδευτικών στο σχολείο.

Ένα εκπαιδευτικό σενάριο που αξιοποιεί τις προφορικές μαρτυρίες είναι μια εστιασμένη περιγραφή διδασκαλίας με συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, εκπαιδευτικούς στόχους, αρχές και πρακτικές. Μπορεί να έχει διάρκεια περισσότερων από μία διδακτικών ωρών και να υλοποιηθεί με μια σειρά δραστηριοτήτων. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτούσιο ή και συγκεκριμένες δραστηριότητές του.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι εκπαιδευτικοί να έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο μεθοδολογίας της προφορικής ιστορίας. Χρήσιμο είναι επίσης να συμβουλευτούν το εγχειρίδιο [Προφορική Ιστορία & Σχολικό Πρόγραμμα](#)

Προτείνονται δραστηριότητες ιστοεξερεύνησης με στόχους πολιτισμικού, ιστορικού, οπτικού, ψηφιακού γραμματισμού, σύμφωνες με τις νεότερες θεωρίες μάθησης που αντικαθιστούν τον μονόλογο του σχολικού βιβλίου. Μπορείτε να δείτε: [Εκπαιδευτική Τηλεόραση](#).

Για την ανάλυση-ερμηνεία των συνεντεύξεων μπορείτε να ανατρέξετε [εδώ](#).

Οδηγίες Ανάρτησης Σεναρίου

Το εκπαιδευτικό σενάριο συντάσσεται μέσα από διακριτά βήματα. Για να το υποβάλουμε προς ανάρτηση, συμπληρώνουμε τα πεδία της φόρμας σεναρίου:

- Συμπληρώνουμε το όνομα του/των δημιουργού/ών
- Καταγράφουμε τον τίτλο του σεναρίου
- Προσδιορίζουμε τη θεματική ενότητα και περιγράφουμε την κεντρική του ιδέα
- Δίνουμε βασικές λέξεις-κλειδιά για διευκόλυνση της αναζήτησης
- Περιγράφουμε το θεσμικό ή άλλο πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε το σενάριο
- Δηλώνουμε τη βαθμίδα, την τάξη ή το πρόγραμμα στα οποία προορίζεται να υλοποιηθεί
- Προσδιορίζουμε την προβλεπόμενη διάρκεια υλοποίησης (η διάρκεια συνήθως είναι περισσότερες από 3-4 διδακτικές ώρες)
- Συνδέουμε με τη διδακτέα ύλη
- Περιγράφουμε το σκεπτικό με το οποίο δημιουργήθηκε (π.χ. πώς προέκυψε η ιδέα)
- Κάνουμε μια σύντομη περιγραφή του
- Επισημαίνουμε τη/τις μέθοδο/μεθόδους που προτείνουμε (π.χ. ομαδοσυνεργατική)
- Αναφέρουμε τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν (διαδραστικός πίνακας, βιβλία, διαδίκτυο, βιντεοκάμερα κ.ά)
- Θέτουμε στόχους (συγκεκριμένους, σαφείς, επιτεύξιμους, ρεαλιστικούς, αξιολογήσιμους)
- Προσδιορίζουμε τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- Κάνουμε τον αναστοχασμό της εκπαιδευτικής πρακτικής (π.χ. για ποιον λόγο θεωρούμε ότι πρόκειται για ένα καλό σενάριο, ποιες είναι οι αδυναμίες του)
- Δηλώνουμε εάν έχει υλοποιηθεί και σε ποιο σχολείο/εκπαιδευτικό ίδρυμα
- Περιγράφουμε αναλυτικά τις φάσεις/διδακτική διαδικασία και τις επιμέρους δραστηριότητες (που μπορεί να είναι από πολύ απλές έως πολύ σύνθετες, ανάλογα με τον χρόνο που διαθέτουμε)
- Καταχωρούμε τα φύλλα εργασίας που συνοδεύουν κάθε δραστηριότητα δίνοντας οδηγίες δράσης προς τους μαθητές
- Απαριθμούμε τα τεκμήρια που συνοδεύουν το σενάριο (σε περίπτωση που έχει ήδη υλοποιηθεί)
- Αναφέρουμε τον σύνδεσμο όπου έχει αναρτηθεί ή αποθηκευτεί το σενάριο, το συνοδευτικό υλικό ή/και τα προϊόντα του

Γενικότερα φροντίζουμε ώστε το σενάριο

- να προωθεί συνεργατικές δραστηριότητες και τον διερευνητικό χαρακτήρα της μάθησης
- να διαθέτει ελευθερία επιλογών, ευελιξία και εναλλακτικές πρακτικές
- να εμπλέκει τους μαθητές σε ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες: οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, επικοινωνούν με τα βιώματά τους, επεξεργάζονται από κοινού τις αντιδράσεις τους, θέτουν τους δικούς τους στόχους, εκφράζονται και δημιουργούν)

Κατά την υλοποίηση του σεναρίου

- Αναθέτουμε και επιβλέπουμε δραστηριότητες σύμφωνα με τη στοχοθεσία
- Παρέχουμε υλικό καθοδήγησης, μελέτης και ανατροφοδότησης: φύλλα εργασίας, ιστοσελίδες, αρθρογραφία, συνεντεύξεις, επιστολές, ημερολόγια, φωτογραφίες, βιβλιογραφία κ.ά.
- Συντάσσουμε και παρέχουμε στους μαθητές παραχωρητήριο
- Καθοδηγούμε τους μαθητές ώστε να συντάξουν οδηγό συνέντευξης
- Φροντίζουμε να ολοκληρωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την παρουσίαση των εργασιών, συζήτηση, αξιολόγηση/αυτοαξιολόγηση

Φόρμα εκπαιδευτικού σεναρίου

Μπορείτε να βρείτε τη φόρμα εκπαιδευτικού σεναρίου [εδώ](#).

Εκπαιδευτικό σενάριο: οι «αθέατες» όψεις μιας παιδικής πραγματικότητας την περίοδο της Κατοχής

Θεματική: Δεκαετία '40

Κατοχή – Αντίσταση

Ο Β'.Π.Π, έγραφε μια από τις πιο τραγικές σελίδες της σύγχρονης ιστορίας. Ειδικά κατά τα πρώτα χρόνια της Κατοχής (1941-42), το φαινόμενο της πείνας αποτέλεσε τραγική εμπειρία στην καθημερινότητα και οδήγησε σε θάνατο χιλιάδες ανθρώπους. Όπου οι πρώτες ελλείψεις μετατράπηκαν σε λιμό, ειδικά στις μεγάλες πόλεις, με τα ελάχιστα αποθέματα που έμειναν από την επίταξη των κατοχικών δυνάμεων, να εξαντλούνται εξαιτίας και των κερδοσκοπών που λυμαίνονταν τη «μαύρη αγορά». Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναπτύσσουμε ένα εκπαιδευτικό σενάριο μελετώντας τις καθημερινές συνθήκες των δύσκολων χρόνων της Κατοχής στην Ελλάδα, μέσα από πολυμεσικές εφαρμογές, οπτικοακουστικές πηγές, φωτογραφίες και δραστηριότητες. Και των μεθοδολογικών εργαλείων της Προφορικής Ιστορίας, με μαρτυρίες άλλων παιδιών που βίωσαν την εμπειρία, τις στέρσεις στην εκπαίδευση, την πείνα. Με στόχο να μεταφερθούν οι μαθητές στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα της περιόδου και να ανακαλύψουν οι ίδιοι τις αιτίες, τις δύσκολες συνθήκες, τα συναισθήματα, τις τραυματικές μνήμες, αλλά και τον αντίκτυπο παρόμοιων φαινομένων στις μέρες μας, σύμφωνα με τις νέες θεωρίες μάθησης.

Το σενάριο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής του ΜΠΣ – Δημόσια Ιστορία & Εκπαίδευση του ΕΑΠ (2020)

Δημιουργός : Ευρικόμη Σάββα, εκπαιδευτικός

Σχολική τάξη: ΣΤ' Δημοτικού

Διδακτικό σενάριο: Οι *αθέατες* όψεις μιας παιδικής
πραγματικότητας την περίοδο της Κατοχής

Φόρμα Υποβολής Εκπαιδευτικού Σεναρίου

Δημιουργός Σεναρίου Ονοματεπώνυμο - Ιδιότητα & E-mail επικοινωνίας	
Τίτλος Σεναρίου	
Θέμα/Κεντρική Ιδέα (έως 150 λέξεις)	
Λέξεις-Κλειδιά	
Πλαίσιο Δημιουργίας (Εκπαιδευτική Κοινότητα, Σεμινάριο, Πλατφόρμα/Αποθετήριο, Πρόγραμμα, Διαγωνισμός, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών κλπ)	
Εκπαιδευτική Βαθμίδα / Τάξη / Πρόγραμμα (για το οποίο προορίζεται)	
Προβλεπόμενη Διάρκεια Υλοποίησης	
Σύνδεση με τη Διδακτέα Ύλη (μάθημα, κεφάλαιο, ενότητα)	
Σκεπτικό (έως 150 λέξεις)	

Σύντομη Περιγραφή (έως 350 λέξεις)	
Στόχοι Εκπαιδευτικής Πρακτικής (έως 200 λέξεις)	
Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (έως 200 λέξεις)	
Αναστοχασμός Εκπαιδευτικής Πρακτικής <i>Πρόκειται για μία καλή εκπαιδευτική πρακτική γιατί...</i> (έως 150 λέξεις)	
Υλοποίηση (ναι, όχι)	
Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (όπου υλοποιήθηκε)	
ΦΑΣΕΙΣ Περιγραφή Φάσεων (Φάση I, Φάση II κ.ο.κ.) & Δραστηριοτήτων (Δραστηριότητα 1, Δραστηριότητα 2 κ.ο.κ.)	
ΦΑΣΗ I (συνοπτική περιγραφή)	
Δραστηριότητα 1	

ΦΟΡΜΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΚΠ/ΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- Δημιουργός Σεναρίου
- Στοιχεία Επικοινωνίας
- Τίτλος Σεναρίου
- Θέμα/Κεντρική Ιδέα
- Λέξεις-Κλειδιά
- Πλαίσιο Δημιουργίας (Εκπαιδευτική Κοινότητα, Σεμινάριο, Πλατφόρμα/Αποθετήριο, Πρόγραμμα, Διαγωνισμός, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών κλπ)
- Εκπαιδευτική Βαθμίδα / Τάξη / Πρόγραμμα για το οποίο προορίζεται

- Προβλεπόμενη Διάρκεια Υλοποίησης
- Σύνδεση με τη Διδακτέα Ύλη (μάθημα, κεφάλαιο, ενότητα)
- Σκεπτικό (έως 150 λέξεις)
- Σύντομη Περιγραφή (έως 350 λέξεις)
- Στόχοι Εκπαιδευτικής Πρακτικής (έως 200 λέξεις)
- Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (έως 200 λέξεις)
- Αναστοχασμός Εκπαιδευτικής Πρακτικής (έως 150 λέξεις)
- Υλοποίηση (ναι, όχι) & Εκπαιδευτικό Ίδρυμα/Φορέας

ΦΑΣΕΙΣ

Περιγραφή Φάσεων και των αντίστοιχων Δραστηριοτήτων ανά φάση

ΦΑΣΗ I

- Δραστηριότητα 1
Φύλλο Εργασίας
- Δραστηριότητα 2
Φύλλο Εργασίας
- Δραστηριότητα 3

ΦΑΣΗ II

- Συνοδευτικά Τεκμήρια (απομαγν/ση, φωτό, βίντεο)
- Σύνδεσμος Ανάρτησης/Αποθήκευσης

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΦΟΡΜΑΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ «ΟΙ ΜΥΡΩΔΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

- Το σενάριο συνδέει την **Επιστήμη των Πολιτών**, την πλατφόρμα του Διεθνούς Παρατηρητηρίου Πολιτών για τις Οσμές “OdourCollect” και την **Προφορική Ιστορία**
- Οι μαθητές αποκτούν την οσφρητική “αίσθηση του τόπου” ενταγμένη μέσα στην ιστορική προοπτική και λειτουργούν ως ενεργοί πολίτες που συνειδητοποιούν τα προβλήματα του τόπου τους και συνεισφέρουν στη λύση τους

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΦΑΣΗ Ι

- Οι μαθητές εξασκούν την αίσθηση της όσφρησης **(Δραστηριότητα 1)**
- Επιχειρούν να περιγράψουν οσμές διακρίνοντάς τες ποιοτικά και συσχετίζοντάς τες με την ποιότητα του περιβάλλοντος **(Δραστηριότητα 2)**
- Έρχονται σε επαφή με την έννοια των Παρατηρητηρίων Πολιτών, επισκέπτονται την πλατφόρμα του OdourCollect και κατεβάζουν τη διαθέσιμη εφαρμογή στα κινητά τους **(Δραστηριότητα 3)**

ΦΑΣΗ II

- Οι μαθητές επιλέγουν ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι στην πόλη τους και καταγράφουν χαρακτηριστικές οσμές που αντιλαμβάνονται στην εφαρμογή του OdourCollect **(Δραστηριότητα 1)**
- Πίσω στην τάξη ενημερώνονται για την Επιστήμη των Πολιτών και συζητούν πώς τα Παρατηρητήρια Πολιτών, και συγκεκριμένα το OdourCollect, μπορούν να υπηρετήσουν τους σκοπούς της **(Δραστηριότητα 2)**
- Δημιουργούν έναν ψηφιακό Αισθητηριακό Χάρτη των Οσμών της πόλης τους, ώστε να αναδείξουν την ενόχληση από τις οσμές ως σοβαρή μορφή ρύπανσης και να συμβάλουν στην αντιμετώπισή της **(Δραστηριότητα 3)**

ΦΑΣΗ ΙΙΙ

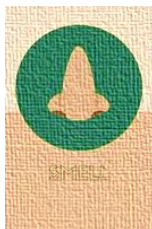
- Οι μαθητές μυσούνται στην Προφορική Ιστορία **(Δραστηριότητα 1)**
- Λειτουργούν ως ερευνητές-ιστορικοί που εφαρμόζουν τις μεθόδους της Προφορικής Ιστορίας παίρνοντας συνεντεύξεις από παλαιότερους κατοίκους. Δημιουργούν, επεξεργάζονται, διασταυρώνουν και ερμηνεύουν τις πηγές τους, ώστε να αντλήσουν μαρτυρίες για τις οσμές του τόπου διαχρονικά **(Δραστηριότητα 2)**
- Ενσωματώνουν τις μαρτυρίες στον Αισθητηριακό Χάρτη των Οσμών, δίνοντας του και τη διάσταση του χρόνου εκτός από τη διάσταση του τόπου **(Δραστηριότητα 3)**

ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΥ ΕΜΠΛΕΚΕΙ ΤΗΝ ΠΙ

ΟΙ ΜΥΡΩΔΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΟΣΜΕΣ ΜΕ ΤΟ ODOUR COLLECT

ΦΑΣΗ 3 - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 «ΡΩΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ»

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ .....

Η Περιβαλλοντική Ομάδα του ..... θέλοντας να συμβάλει στη διάσωση της ζωντανής μνήμης της πόλης, ειδικά όσον αφορά την αίσθηση της όσφρησης, και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής της, προτίθεται να δημιουργήσει στο σχολείο ένα αρχείο προφορικών μαρτυριών με ηχογραφημένες και βιντεοσκοπημένες αφηγήσεις που αφορούν την ιστορία των οσμών της πόλης καθώς και σχετικό φωτογραφικό και αρχειακό υλικό για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Εκτιμώντας την ιστορική αξία της μαρτυρίας σας, σας παρακαλούμε να την παραχωρήσετε στο αρχείο μας, υπογράφοντας το παρακάτω παραχωρητήριο.

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ

Διά του παρόντος παραχωρώ στην Περιβαλλοντική Ομάδα του ..... την ηχογραφημένη/βιντεοσκοπημένη μαρτυρία μου και τα συνοδευτικά τεκμήρια. Η Περιβαλλοντική Ομάδα του ..... μπορεί να χρησιμοποιήσει το υλικό για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε έντυπες και ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις, σε διαλέξεις, μαθητικά συνέδρια, μαθητικούς διαγωνισμούς, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές και σε μουσειακές εκθέσεις.

Περιορισμοί

- Κανένας περιορισμός
- Επιθυμώ να διασφαλιστεί η ανωνυμία μου
- Επιτρέπω τη χρήση της συνέντευξής μου μόνο ύστερα από ..... χρόνια
- Δεν επιτρέπω την ανάρτηση της συνέντευξής μου στο διαδίκτυο
- Δεν επιτρέπω την πρόσβαση στα παρακάτω τμήματα της συνέντευξης

.....

Άλλο

Αφηγητής	Εκ μέρους της Περιβαλλοντικής Ομάδας
Όνομα	Όνομα
Διεύθυνση	
Τηλέφωνο	
Τόπος	Ημερομηνία
Υπογραφή	

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΟΙ ΜΥΡΩΔΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ
ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΟΣΜΕΣ ΜΕ ΤΟ ODOUR COLLECT

ΦΑΣΗ 3 - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 «ΡΩΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ»

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Προτού πάρετε την πρώτη σας συνέντευξη να συντάξετε συνεργατικά έναν οδηγό βασικών ερωτήσεων που θα απευθύνετε στους αφηγητές σας με βάση τις παρακάτω ενδεικτικές ερωτήσεις, τις οποίες μπορείτε να διαμορφώσετε ή/και να συμπληρώσετε..

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

της ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ του .....

- Πώς ονομάζεστε και πότε γεννηθήκατε;
- Μιλήστε μας για την καταγωγή σας και για την οικογένειά σας.
- Πότε ήρθε η οικογένειά σας/εσείς στην πόλη;
- Έχετε στο μεταξύ αλλάξει διαμονή/σπίτι; Περιγράψτε μας τα σπίτια σας και τις μυρωδιές τους.
- Πώς ήταν η γειτονιά/η πόλη παλιά; Ποιες μυρωδιές επικρατούσαν, Πώς θα τις περιγράφατε; Ήταν ευχάριστες; Δυσάρεστες; Πού οφείλονταν, Με ποιες δραστηριότητες σχετίζονταν, Πώς σας έκαναν να αισθάνεστε;
- Θυμόσαστε κάποια γεγονότα στην πόλη/στη γειτονιά/στο ..... που τα έχετε συνδέσει με μυρωδιές; Μιλήστε μας για αυτά. Ποια σημασία έχει για εσάς η μνήμη της μυρωδιάς όταν σκέφτεστε τα γεγονότα αυτά; Είχαν κάποια σημασία για τη δική σας ζωή;
- Μπορείτε να αναφέρετε σημαντικές αλλαγές στην πόλη/γειτονιά/στο ..... και τις δραστηριότητές της στο πέρασμα του χρόνου;
- Έχουν ανίσοιχα αλλάξει οι μυρωδιές της; Πού οφείλονται οι αλλαγές αυτές κατά τη γνώμη σας; Ποιες είναι οι χαρακτηριστικές μυρωδιές της πόλης σήμερα; Σε ποια περιοχή/σημείο τις έχετε αισθανθεί; Μπορείτε να το εντοπίσετε στον χάρτη (Στο σημείο αυτό δείχνετε τον χάρτη της πόλης); Μπορείτε να τις περιγράψετε (είδος, πηγή, ένταση, ποιότητα); Ποιες από τις μυρωδιές αυτές σας ευχαριστούν, Ποιες σας ενοχλούν; Γιατί; Πώς οι μυρωδιές επηρεάζουν τη ζωή σας;
- Πώς θα μπορούσε να αλλάξει η ποιότητα του περιβάλλοντος σε σχέση με τις οσμές στην πόλη μας; Τι μπορεί να γίνει για να βελτιωθεί/λυθεί το πρόβλημα των δυσάρεστων οσμών στη γειτονιά/στο.....;
- Πώς θα μπορούσαν να αναδειχθούν τα προβλήματα που οφείλονται στη ρύπανση από τις οσμές στην πόλη μας; Τι θα ήσασταν διατεθειμένος να κάνετε προς αυτή την κατεύθυνση; Τι θα θέλατε/μπορούμε να κάνουμε εμείς; .....

Ευχαριστούμε